

PROGRAM OSIGURANJA ČINIDBENIH BANKARSKIH GARANCIJA IZDANIH RADI ZAKLJUČENJA ILI IZVRŠENJA IZVOZNOG UGOVORA

Hrvatska banka za obnovu i razvitak u ime i za račun Republike Hrvatske na temelju članka 10. stavka 6. Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN 138/2006) i Uredbe o osiguranju izvoza (NN 61/07, 92/08 i 79/10) provodi poslove osiguranja potraživanja koja nastaju prilikom izvoza roba i usluga, od netržišnih komercijalnih i političkih rizika.

1. CILJ PROGRAMA

Izvoznici se često susreću s potrebom izdavanja garancija prvoklasnih banaka u korist svojih inozemnih kupaca kao uvjetom za zaključenje izvoznih ugovora ili osiguranje izvršenja svojih ugovornih obveza. Na taj način izlažu se riziku poziva za plaćanje po garanciji, neovisno o izvršenju svojih ugovornih obveza. Također, izloženi su i raznim političkim rizicima koji ih mogu spriječiti u izvršenju ugovora te prouzročiti naplatu po garancijama.

S druge strane, često su u situaciji kada ne mogu zaključivati nove izvozne ugovore budući su im limiti zaduženja kod banaka ograničeni vrijednošću instrumenata osiguranja te samim time nedostatni za dodatna zaduženja, odnosno izdavanje garancija.

Program osiguranja činidbenih bankarskih garancija izdanih radi zaključenja ili izvršenja izvoznih ugovora pruža bankama mogućnost osiguranja rizika plaćanja po garanciji uslijed neosnovanog poziva od strane korisnika garancije unatoč urednom izvršenju izvoznikovih obveza, uslijed političkog rizika koji je spriječio uredno izvršenje obveza izvoznika te uslijed osnovanog poziva na plaćanje zbog neizvršenja izvoznikovih obveza po izvoznom ugovoru ili nadmetanju iz razloga isključive odgovornosti izvoznika. U slučaju isplate odštete banci uslijed ostvarenja rizika osnovanog poziva po garanciji, odnosno neispunjenja obveza iz izvoznog ugovora od strane izvoznika, HBOR bi se nakon isplate odštete regresno naplatio od izvoznika u visini isplaćene odštete.

Polica osiguranja izdana u ime i za račun Republike Hrvatske za banku predstavlja prvorazredni instrument osiguranja potraživanja prema izvoznicima, a u isto vrijeme, polica osiguranja štiti izvoznike i njihovo poslovanje od političkih rizika na inozemnim tržištima kao i od rizika neosnovanog poziva na plaćanje po garanciji.

Program je namijenjen poticanju perspektivnih i rastućih izvoznika s kvalitetnim izvoznim proizvodima te dokazanim mogućnostima izvoza roba i usluga na strana tržišta.

2. KORISNICI PROGRAMA

Korisnici Programa mogu biti sve banke u Republici Hrvatskoj koje imaju iskustva u garancijskom poslovanju s inozemstvom te izvoznici koji su uredno registrirani i uspješno

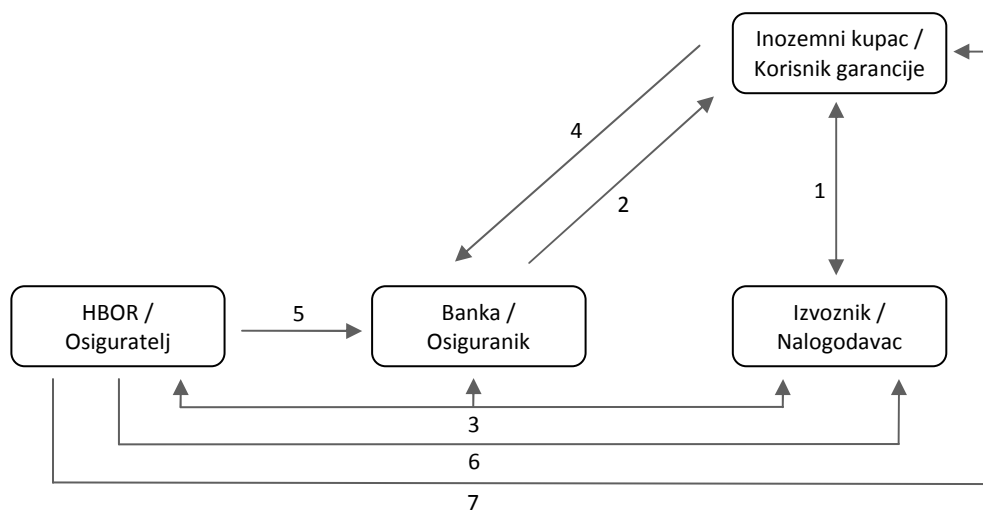
posluju u razdoblju od najmanje jedne godine; pozitivno su ocijenjeni od stručnih službi banke u smislu sposobnosti izvršenja izvoznog ugovora i imaju zadovoljavajuće financijske pokazatelje te prihvatljiv plan poslovanja i izvoza. Pravo na osiguranje ne postoji već HBOR o svakom zahtjevu donosi posebnu odluku temeljem mišljenja Povjerenstva za osiguranje izvoza.

3. GARANCIJE KOJE SE MOGU OSIGURATI

Osiguranje predviđa osiguranje sljedećih bankarskih garancija ili kontragarancija izdanih u svezi zaključenja ili izvršenja izvoznog ugovora:

- ponudbena garancija, „*bid bond*“, kojom nastaje obveza banke da plati korisniku, u slučaju da izvoznik ne ispuní uvjete iz ponude za sklapanje izvoznog ugovora dane u nadmetanju.
- garancija za povrat avansa, „*advance payment guarantee*“, kojom nastaje obveza banke da plati korisniku avans kojeg je korisnik uplatio izvozniku, u slučaju kada izvoznik ne ispuní uvjete iz izvoznog ugovora djelomično ili u cijelosti,
- garancija za dobro izvršenje posla, „*performance guarantee*“, kojom nastaje obveza banke da plati korisniku, u slučaju kada izvoznik ne ispuní uvjete izvoznog ugovora u smislu roka isporuke, kvalitete, opsega radova i sl.
- ostale vrste činidbenih garancija koje osiguravaju izvršenje izvoznog ugovora

4. SHEMA OSIGURANJA

1. Izvoznik zaključuje izvozni ugovor s kupcem
2. Banka po nalogu izvoznika izdaje garanciju u korist kupca
3. Banka i izvoznik s HBOR-om zaključuju ugovor o osiguranju
4. Kupac se naplaćuje po garanciji
5. HBOR banci isplaćuje odštetu
6. U slučaju rizika osnovanog poziva, HBOR se regresno naplaćuje od izvoznika
7. U slučaju rizika neosnovanog poziva HBOR se regresno naplaćuje od kupca ili trećih osoba

5. UVJETI OSIGURANJA

Osigurani rizici

Moguće je osigurati banci štetu (plaćanje po garanciji) u slučaju nastupa rizika **neosnovanog poziva na plaćanje** «*unfair calling*»

- poziv na plaćanje po garanciji od strane korisnika kada nije došlo do neizvršenja obveza izvoznika po izvoznom ugovoru ili nadmetanju
- poziv na plaćanje po garanciji od strane korisnika zbog neizvršenja obveza izvoznika po izvoznom ugovoru ili nadmetanju, a iz razloga nastupa jednog ili više političkih rizika u zemlji korisnika ili trećoj zemlji, kako slijedi:
 - politički događaj u zemlji sjedišta odnosno prebivališta korisnika, kao što su rat, građanski rat, revolucija, ustanak, građanski nemiri, štrajkovi;
 - odluka tijela države korisnika;
 - administrativne i političke mjere u trećim zemljama, čijim posredništvom se realizira izvozni ugovor, odnosno nadmetanje, embargo ili bilo koja mjera ili odluka vlade zemlje osiguratelja ili osiguranika uključujući i mjere i odluke Europske Unije koje sprječavaju izvršenje izvoznog ugovora.

Po odluci osiguratelja, u slučaju ocjene prihvatljivosti boniteta izvoznika, banka može ugovoriti i osiguranje **osnovanog poziva na plaćanje** «*fair calling*»

- poziv na plaćanje po garanciji od strane korisnika kada je došlo do neizvršenja obveza izvoznika po izvoznom ugovoru ili nadmetanju iz razloga isključive odgovornosti izvoznika
- poziv na plaćanje po garanciji od strane korisnika kada je došlo do neizvršenja obveza izvoznika po izvoznom ugovoru ili nadmetanju iz razloga stečaja ili likvidacije izvoznika.

Budući je kod ugovaranja pokriva rizika osnovanog poziva na plaćanje, riječ o osiguranju domaćih potraživanja, za njegovo ugovaranje moraju biti ispunjeni uvjeti sukladno važećoj regulativi vezano za pravila o državnoj potpori u obliku jamstava¹, odnosno izvoznik po čijem nalogu je izdana garancija za koju se traži osiguranje, ne smije biti u financijskim poteškoćama, najveće moguće pokriće osiguranjem iznosi 80% te cijena osiguranja mora biti tržišna. Nakon ispunjenja tih preduvjeta HBOR kao osiguratelj će donijeti odluku o prihvatljivosti preuzimanja navedenog rizika osiguranja.

U slučaju isplate odštete banci uslijed osnovanog poziva na plaćanje, odnosno neispunjenja ugovornih obveza od strane izvoznika, HBOR bi nakon isplate odštete imao pravo regresa od izvoznika u visini isplaćene odštete.

Visina pokrića osiguranjem

Najviše do 90% štete u slučaju nastupa rizika neosnovanog poziva na plaćanje.

Najviše do 80% štete u slučaju nastupa rizika osnovanog poziva na plaćanje.

Razdoblje čekanja na odštetu

60 dana od dana dostave obavijesti o plaćanju po garanciji. Banka mora dostaviti obavijest HBOR-u najkasnije 1 mjesec od dana plaćanja po garanciji.

¹ Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori u obliku jamstava (NN 39/09)

6. PROCES ISPLATE ODŠTETE

Osiguranik (banka) je dužan u roku od mjesec dana od plaćanja po garanciji obavijestiti HBOR o nastanku štete. Tijekom razdoblja čekanja, izvoznik je dužan HBOR-u dostaviti mišljenje o razlozima plaćanja po garanciji te predložiti eventualne dokaze o osnovanosti poziva.

U slučaju neosnovanog poziva, HBOR će po isteku razdoblja čekanja isplatiti banci odštetu u visini plaćanja po garanciji sukladno ugovorenoj visini pokrića. Nakon isplate odštete banci, HBOR će u suradnji s izvoznikom pokrenuti postupak regresne naplate od korisnika garancije ili trećih osoba.

U slučaju osnovanog poziva, ako je njegovo pokriće ugovoreno, i ako tijekom razdoblja čekanja sam izvoznik nije podmirio banci iznos plaćen po garanciji ili se banka na drugi način nije uspjela naplatiti od izvoznika, HBOR će po isteku razdoblja čekanja isplatiti banci odštetu u visini plaćanja po garanciji sukladno ugovorenoj visini pokrića. Nakon isplate odštete banci, HBOR će se od izvoznika regresno naplatiti za iznos isplaćen po odšteti uvećan za zateznu kamatu.

7. TROŠKOVI OSIGURANJA

Premija osiguranja

Premija osiguranja sastoji se po premije osiguranja za pokriće rizika neosnovanog poziva i premije osiguranja za pokriće rizika osnovanog poziva ukoliko je i njegovo pokriće ugovoreno Ugovorom o osiguranju.

Osnovna premijska stopa za osiguranje rizika neosnovanog poziva se utvrđuje prema važećem premijskom cjeniku HBOR-a, a ovisi o vremenskom trajanju rizika (garancije), stupnju političkog rizika države izvoza te zatraženoj visini pokrića osiguranjem. HBOR određuje dodatak do 40% iznosa osnovne premije kod ocjene prihvaćanja rizika osiguranja zbog karakteristika garancije čije se osiguranje zahtijeva (vrsta garancije, uvjeti plaćanja po garanciji, postojanje redukcijske klauzule i sl.) i rizičnosti izvoznog posla (bonitet izvoznika, kupca, prijašnje iskustvo i sl.). Osnovna premija osiguranja se naplaćuje jednokratno unaprijed.

Osnovne premijske stope uz pokriće od 90% prikazane su u sljedećoj tablici:

Kategorija države	1	2	3	4	5	6	7
Trajanje garancije u godinama							
0,25	0,12	0,12	0,15	0,20	0,32	0,45	0,65
0,5	0,13	0,14	0,18	0,25	0,38	0,53	0,75
0,75	0,13	0,16	0,22	0,29	0,45	0,60	0,83
1	0,14	0,18	0,25	0,34	0,50	0,67	0,92
1,25	0,15	0,20	0,27	0,39	0,57	0,75	1,01
1,5	0,16	0,22	0,31	0,43	0,63	0,82	1,10
1,75	0,17	0,24	0,34	0,47	0,69	0,90	1,18
2	0,18	0,26	0,37	0,52	0,75	0,98	1,28
2,25	0,18	0,27	0,41	0,57	0,81	1,05	1,36
2,5	0,19	0,28	0,44	0,62	0,87	1,13	1,46
2,75	0,20	0,30	0,46	0,66	0,94	1,20	1,54
3	0,21	0,32	0,49	0,71	0,99	1,28	1,63

Dodatna premija osiguranja se obračunava kod pokrića i *rizika osnovanog poziva na plaćanje* i naplaćuje se kvartalno unaprijed od banke izdavatelja garancije sukladno visini pokrića rizika osnovanog poziva na plaćanje po garanciji.

Navedeni iznos premije za pokriće rizika osnovanog poziva na plaćanje se izračunava kao umnožak visine pokrića i naknade banke za izdavanje garancije (min 0,1% kvartalno), umanjeno za 10% na ime operativnih troškova banke.

Naknada za obradu zahtjeva

Naknada za obradu zahtjeva za osiguranje iznosi 0,125% od iznosa garancije, najmanje 500,00 kuna, najviše 10.000,00 kuna te se naplaćuje jednokratno unaprijed prilikom zaključenja ugovora o osiguranju.

8. NAČIN PODNOŠENJA ZAHTJEVA ZA OSIGURANJE I ZAKLJUČENJE UGOVORA

Zahtjev za osiguranje se podnosi popunjavanjem i slanjem obrasca Zahtjeva za osiguranje činidbene bankarske garancije izdane radi zaključenja ili izvršenja izvoznog ugovora kojeg popunjavaju i potpisuju izvoznik i banka. Banka uz zahtjev prilaže ocjenu izvoznikove sposobnosti izvršenja izvoznog ugovora kao i ocjenu boniteta izvoznika te ostalu statusnu i financijsku dokumentaciju.

Prilikom podnošenja zahtjeva, izvoznik prilaže i ovjerenu Izjavu o regresu kojom se obvezuje, u slučaju isplate odštete banci zbog nastupa rizika osnovanog poziva na plaćanje po garanciji, namiriti HBOR-u iznos isplaćen odštetom.

U slučaju pozitivne ocjene rizika osiguranja, banka, izvoznik i HBOR potpisuju Policu osiguranja čime se sklapa Ugovor o osiguranju kojim se reguliraju prava i obveze banke izdavatelja garancije kao osiguranika, izvoznika kao nalogodavatelja te HBOR-a kao osiguratelja u ime i za račun Republike Hrvatske. Ugovor o osiguranju sastoji se od tri sastavna dijela, Police osiguranja s priložima, Općih uvjeta osiguranja činidbenih bankarskih garancija izdanih radi zaključenja ili izvršenja izvoznog ugovora OU-OG-01/11 i navedenog Zahtjeva za osiguranje činidbenih bankarskih garancija izdanih radi zaključenja ili izvršenja izvoznog ugovora s Izjavom o regresu koji zajedno čine cjeloviti tekst Ugovora o osiguranju.

9. KONTAKT

Hrvatska banka za obnovu i razvitak
Osiguranje izvoza
Zelinska 3, 10 000 Zagreb
Tel + 385 1 4591 539, www.hbor.hr